

Viitasaaren kaupunki

Ikäihmisten avoimen päivätoiminnan

TOIMINTASUUNNITELMA 2026

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 18.2.2026

SISÄLLYS

Johdanto	3
Ikäihmisten avoimen päivätoiminnan palvelukuvaus	3
Tavoitteet.....	3
Toiminta-ajatus.....	4
Asiakkaan ohjautuminen avoimeen päivätoimintaan.....	5
Avoimen päivätoiminnan maksut.....	5
Palvelun kohderyhmä	6
Kuvaus palvelun tuottamiseen käytetyistä henkilöstöresursseista sekä toiminnan organisoinnista	6
Toimitilat ja turvallisuus	6
Lähteet	7

JOHDANTO

Kunnalla on lakisääteinen velvoite edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä (kuntalaki 410/2015 1 § ja 37 §; laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 6§). Viitasaaren kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueina ovat arjen turvallisuuden edistäminen, mielen hyvinvoinnin edistäminen ja liikunnallisen elämäntavan edistäminen.

Viitasaaren kaupungin hyvinvointipalvelut ovat järjestäneet avointa päivätoimintaa vuodesta 2024 alkaen. Avoin päivätoiminta ei ole lakisääteinen palvelu, mutta se yhdistyy sekä kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan että kaupunkistrategiaan. Viitasaaren kaupunkistrategian 2022-2026 yksi tavoite on hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen. Tämä päämäärää saavutetaan tukemalla kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistamalla lähipalveluiden säilyminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Vastuu ikääntyvän väestön hyvinvoinnin terveyden, toimintakyvyn ja turvallisuuden edistämisestä ja palvelujen järjestämisestä kuuluu kunnille ja hyvinvointialueille. On tärkeää lisätä iäkkäiden mahdollisuuksia tehdä omaa terveyttään, hyvinvointiaan ja toimintakykyään tukevia ratkaisuja ja valintoja elämässään. Tämä edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä eri hallinnonalueiden kesken, mikä edistää mm. osallisuutta ja tasa-arvoa. (Valtioneuvosto 2022).

Valtioneuvosto on julkaissut Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030 – periaatepäätöksen, jonka yhtenä tavoitteena on iäkkäiden toimintakykyä ylläpitävien toimintatapojen juurruttaminen (Valtioneuvosto 2022, 21).

Tämän avoimen päivätoiminnan toimintasuunnitelman tarkoitus on jäsentää toiminnan tavoitteita, toiminta-ajatusta ja henkilöstöresursseja.

IKÄIHMISTEN AVOIMEN PÄIVÄTOIMINNAN PALVELUN KUVAUS

Tavoitteet

Kunnan tärkeä tehtävä on edistää iäkkäiden asukkaidensa hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että kunta mm. järjestää asukkailleen tiloja ja tapoja tehdä yhdessä ja kohdata toisiaan, luo vapaaehtoistyölle edellytyksiä toimia alueella sekä tarjoaa iäkkäille mahdollisuuksia opiskella, liikkua ja harrastaa kulttuuria (THL 2023a).

Ikäihmisten avoimen päivätoiminnan tavoitteena on tukea kotona asumista, parantaa elämänlaatua sekä vähentää yksinäisyyttä. Toiminta on asiakkaan toimintakykyä ja mielekästä arkea tukevaa toimintaa, jolla edistetään asiakkaan omatoimisuutta, arjen aktiivisuutta ja osallisuutta. Toiminnan avulla vahvistetaan voimavaralähtöisesti asiakkaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tuetaan sosiaalista kanssakäymistä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi avoimeen päivätoimintaan osallistuvia osallistetaan ohjelman suunnitteluun ja avoimen päivätoiminnan ohjelmasta tiedotetaan aktiivisesti mm. jakamalla viikko-ohjelma päiväkeskuksen lähiympäristön asukkaille.

Avoimen päivätoiminnan tavoitteena on tavoittaa arkipäivisin 20-30 ikäihmistä. Tätä tavoitteen toteutumista seurataan aktiivisesti. Lisäksi ikäihmisten aktivoimiseksi avoimen päivätoiminnan ohjelma rakennetaan monipuoliseksi (ks. Toiminta-ajatus) tekemällä yhteistyötä mm. seurakunnan ja järjestöjen kanssa. Lisäksi huomioidaan avoin päivätoiminnan asiakkaiden mahdollisuus osallistua kaupungin järjestämiseen tapahtumiin mm. järjestämällä yhteiskyydityksiä.

Toiminta-ajatus

Toimintakyvyllä tarkoitetaan yksilön kyvykkyyttä ja mahdollisuuksia tehdä arkielämän ratkaisuja ja valintoja. Toimintakyvyn ulottuvuuksia ovat mm. fyysinen, psyykinen, kognitiivinen ja sosiaalinen toimintakyky. Toimintakykyisyys antaa ihmiselle edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää. Fyysiseen toimintakykyyn lukeutuu kyky liikkua ja liikuttaa itseään sekä aistitoiminnot. Psyykkisellä toimintakyvyllä tarkoitetaan ihmisen voimavaroja, joiden avulla hän selviytyy arjen haasteista ja kriisitilanteista (mm. elämänhallintaan ja mielen hyvinvointiin liittyvät tekijät). Kognitiivinen toimintakyky on tiedonkäsittelyn eri osa-alueiden yhteistoimintaa, joka mahdollistaa ihmisen suoriutumisen arjessa (mm. muistiin, hahmottamiseen ja oppimiseen liittyvät toiminnot). Sosiaalinen toimintakyky muodostuu yksilön, sosiaalisen verkoston, ympäristön, yhteisön ja yhteiskunnan välisissä vuorovaikutussuhteissa. Tämä toimintakyvyn osa-alue ilmenee esim. sosiaalisissa suhteissa, vuorovaikutustilanteissa, sosiaalisena aktiivisuutena ja osallisuuden kokemuksina (THL 2023b). Toimintakykyyn vaikuttaa sosioekonominen asema; heikko taloudellinen tilanne voi vaikuttaa mahdollisuuksiin osallistua ja olla aktiivinen. Pienituloisuus voi vaikuttaa sosiaalisiin suhteisiin ja yksinäisyyden kokemiseen (Valtioneuvosto 2022, 22).

Päiväkeskuksen ovet ovat avoinna maanantaista torstaihin klo 9.00–15.00 ja perjantaisin klo 9.00–14.00. Aamupäivisin avoin päivätoiminta mahdollistaa yhteistä tekemistä ohjaajan kanssa, mm. ulkoilua, lehtien lukua, askartelua ja pelaamista. Avoimen päivätoiminnan ohjattua iltapäivätoimintaa on maanantaista perjantaihin klo 12.30-13.30. Vierailijat ja vapaaehtoiset painottuvat iltapäivän toimintaan. Avoimen päivätoiminnan ohjelmakokonaisuus suunnitellaan puolivuositain siten, että huomioidaan

- toimintakyvyn eri ulottuvuudet
 - o fyysinen (liikkumista säännöllisesti)
 - o psyykinen (mm. musiikki)
 - o kognitiivinen (mm. aivojummat, askartelut)
 - o sosiaalinen (yhdessä tekeminen)
- kalenterivuoden juhlat ja vuodenajat
- hyvinvoinnin kansalliset teemaviikot, mm. aivoviikko, ehkäisevän päihdetyön viikko, vanhustenviikko sekä mielenterveysviikko
- yhteistyökumppanien, kuten hyvinvointialueen, seurakunnan, järjestöjen ja vapaaehtoisten, kyvyt ja toiveet osallistua ohjelman tuottamiseen
- asiakkaiden toiveet ja tarpeet

Toiminta toteutetaan kaupungin omien palvelujen kautta (mm. liikuntaneuvonta, kulttuuripalvelut, vierailut päiväkodin ja koulun kanssa, yhteistyö lukion, kirjaston sekä kansalaisopiston ja musiikkiopiston kanssa). Lisäksi mukana ovat Viitasaaren seurakunta, järjestöt (mm. Mieli ry, Wiitaseudun invalidit) sekä yksittäiset vapaaehtoiset ja yritykset. Ohjattua toimintaa on pääsääntöisesti päiväkeskuksella, mutta ohjelmaan sisältyy myös retkiä ja tapahtumia päiväkeskuksen ulkopuolelle.

Asiakkaan ohjautuminen avoimeen päivätoimintaan

Avoim päivätoiminta on suunnattu kaikille kaupungin ikäihmisille. Avoimeen päivätoimintaan pääsy ei vaadi palvelutarpeenarviointia tai erillistä lähetettä, vaan päiväkeskuksen avoimeen päivätoimintaan saa tulla oman mielenkiinnon ja voinnin mukaan. Lisäksi kaupunki tekee yhteistyötä hyvinvointialueen, seurakunnan ja järjestöjen kanssa, jotta ikäihmiset löytäisivät avoimen päivätoiminnan palvelun. Avoim päivätoiminta löytyy hyvinvointialueen hyvinvointitarjottimelta ja asiakkaita ohjautuu päivätoimintaan myös hyvinvointialueen seniorin hyvinvointineuvolan kautta.

Avoimen päivätoiminnan viikko-ohjelma jaetaan päiväkeskuksen lähistöllä asuvien ikäihmisten postilaatikoihin kerran viikossa. Lisäksi ohjelma on luettavissa kirjastossa ja se julkaistaan kaupungin verkkosivuilla.

Avoimen päivätoiminnan maksut

Viitasaaren kaupungin tuottama avoim päivätoiminta on asiakkaille maksutonta (pois lukien lounas). Kaupunki ei peri materiaalmaksuja eikä kuljetusmaksuja kaupungin järjestämiin tapahtumiin, joihin avoim päivätoiminta osallistuu. Tällä toimintatavalla pyritään vähentämään eriarvoista mahdollisuutta osallistua toimintaan, sillä osallistumatta jättämisen taustalla saattaa olla pienituloisuus.

Kaupunki järjestää päiväkeskukselle maksullisen lounasmahdollisuuden, joka sisältää lämpimän ruuan lisäksi salaatin, juomat, leivän ja jälkiruuan. Lounas valmistetaan kaupungin keskuskeittiössä ja se on ravitsemussuositusten mukainen. Lounas tarjoillaan arkisin klo 11.00-12.00. Maksutapana on laskutus. Päiväkeskuksen lounasmahdollisuus on keino vähentää ikäihmisten vajaravitsemusta, mikä puolestaan vaarantaa toimintakykyä ja terveyttä (Ruokavirasto 2023). Laadukas ja monipuolinen ravinto on tärkeä osa ikääntyneiden elämän laatua ja arjessa selviytymistä. Yhdessä syöminen tarjoaa myös mahdollisuuden tavata saman ikäisiä ihmisiä. Päivätoiminnan yhteydessä on myös mahdollisuus maksulliseen päiväkahviin.

PALVELUN KOHDERYHMÄ

Viitasaaren avoimen päivätoiminnan kohderyhmänä on kotona asuvat ikääntyneet. Päiväkeskuksen välittömässä läheisyydessä asuu paljon avoimen päivätoiminnan kohderyhmää, mutta toiminta on

tarkoitettu myös muualla kaupungissa asuville ikäihmisille. Kyläkydyt helpottavat sivukylien asukkaiden osallistumista avoimeen päivätoimintaan.

KUVAUS PALVELUJEN TUOTTAMISEEN KÄYTETYISTÄ HENKILÖSTÖRESURSSISTA SEKÄ TOIMINNAN ORGANISOINNISTA

Viitasaaren kaupungin avoimen päivätoiminnan koordinoinnista vastaa Viitasaaren kaupungin hyvinvointikoordinaattori. Hyvinvointikoordinaattori toimii keskeisenä linkkinä yhteistyökumppanien (mm. hyvinvointialueen, seurakunnan, järjestöjen) välillä. Hän suunnittelee avoimen päivätoiminnan ohjelman, vastaa tiedottamisesta ja budjetista.

Avoimessa päivätoiminnassa työskentelee vuonna 2026 yksi ohjaaja (työaika 85%), jonka työnkuvaan kuuluu toimia päiväkeskuksella sekä toiminnan ohjaajana sekä ikäihmisten apuna ja tukena. Avoimen päivätoiminnan asiakkaiden kannalta on tärkeää, että heidän kanssaan työskentelevä ohjaaja ei vaihdu vuosittain vaan hän on ikäihmisille tuttu henkilö, jonka he tapaavat päivittäin. Ohjaaja toimii fyysisesti päiväkeskuksella arkisin klo 9.00-15.00, vastaa päiväkeskuksen arjen toiminnasta (mm. ruokailu, kahvitus, aktivointi, tiedonvälitys) ja on mukana toiminnassa ja tapahtumissa avoimen päivätoiminnan asiakkaiden kanssa.

TOIMITILAT JA TURVALLISUUS

Viitasaaren avointa päivätoimintaa järjestetään pääsääntöisesti päiväkeskuksella, joka sijaitsee osoitteessa **Kappelintie 4, 44500 Viitasaari**. Päiväkeskus on avoinna maanantaista torstaihin klo 9.00–15.00 ja perjantaisin klo 9.00-14.00. Samassa rakennuksessa toimii myös hyvinvointialueen kuntouttava päivätoiminta, seniorineuvola sekä osa mielenterveyspalveluista.

Avoimen päivätoiminnan ohjaajan puhelinnumero on 040 543 1765.

Päiväkeskuksen rakennus on kaupungin omistama ja sen kunnosta vastaa kaupungin elinympäristön ja asumisen palveluiden tilapalvelut ja lounaan valmistuksesta ja kuljetuksesta ruokapalvelut. Siivouspalvelut järjestää hyvinvointialue.

Kiinteistöä koskevat ei-kiireelliset tilapalvelupyynnöt tehdään sähköisesti palvelupyynnön kautta. Päivystävän kiinteistöhoitajan puhelinnumero on 044 459 7443.

Päiväkeskuksella ei ole lääkäri- tai sairaanhoitajapalveluita. Yleinen hätänumero on 112.

LÄHTEET:

THL. 2020. Vireyttä seniorivuosiin – ikääntyneiden ruokasuositus. Saatavana osoitteessa: <https://www.julkari.fi/handle/10024/139415>

THL. 2023a. Iäkkäiden hyvinvointi kunnassa. Saatavana osoitteessa: <https://thl.fi/aiheet/ikaantuminen/hyvinvointia-vanhuuteen/iakkaiden-hyvinvointi-kunnassa>

THL. 2023b. Mitä toimintakyky on. Saatavana osoitteessa: <https://thl.fi/aiheet/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>

Valtioneuvosto. 2022. Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030. Saatavana osoitteessa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164495>